

Motion till riksdagen 2012/13:Sf242

av Isak From m.fl. (S)

Säkra socialförsäkringarna

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om socialförsäkringarnas betydelse för välfärdssystemet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa att socialförsäkringsavgifterna används till att stärka socialförsäkringssystemet.

Motivering

Socialförsäkringarna är en viktig byggsten i den generella välfärden och en viktig komponent i en framtidsinriktad och modern arbetslinje.

En god ekonomisk trygghet är lika viktig idag som då dessa försäkringar infördes och byggdes ut under första hälften av 1900-talet. Ingen ska behöva drabbas av en kraftig standardförsämring om man på grund av sjukdom eller arbetslöshet inte längre kan försörja sig på eget arbete.

När grunden lades för det moderna socialförsäkringssystemet på 1930-talet, och inte minst under 1950-talet, var fattigdomsbekämpning ett överordnat syfte för dessa försäkringar.

Behovet av fattigvård (motsvarar i princip dagens socialbidrag) skulle minska kraftigt när olika socialförsäkringar infördes. I takt med stora förbättringar av hushållens standard förändrades dock försäkringarnas primära syfte. De skulle inte bara garantera en viss miniminivå på standarden utan dessutom utgöra ett effektivt skydd mot stora standardförsämringar vid arbetslöshet eller sjukdom.

De inkomstrelaterade försäkringarna skulle alltså garantera en viss standardtrygghet för människorna när de inte själva kan försörja sig genom eget arbete.

Fel! Okänt namn på

Den ideologiska motiveringen bakom principen om standardtrygghet utmejslades under 1950-talets mitt i samband med genomförandet av den moderna sjukförsäkringen.

Genom att låta samhällets ansvar också omfatta ett standardskydd för det stora flertalet människor skulle dessa inte ha råd att avstå från att vara solidariska.

Denna norm för välfärdspolitiken, den så kallade folkförsäkringslinjen, skulle inte bara skydda löntagarnas levnadsstandard utan också stora delar av befolkningens sociala mellanskikt. Denna norm skulle då, och ska även i dessa dagar vara tillräckligt attraktiv för stora befolkningsgrupper, inte minst den stora medelklassen.

Genom olika åtgärder, såsom sänkta ersättningsnivåer eller urholkade inkomsttak, undergrävs viktiga principer i socialförsäkringarna.

När väl nu stora avsteg har gjorts från dessa principer är steget inte långt till att medelklassens stöd för försäkringarna börjar svikta. Utan detta stöd är det inte möjligt att behålla en tillräcklig legitimitet för denna del av välfärdspolitiken. De grupper som har råd kommer att skaffa sig privata försäkringar för att komplettera socialförsäkringarnas otillräckliga inkomstskydd.

Denna process kan leda till ett betydande missnöje med de skatter som krävs för att finansiera välfärden. Det bör understrykas att alltsedan 1980-talet har olika regeringar underlåtit att höja försäkringarnas inkomsttak i den takt som har varit nödvändig med hänsyn till inkomstutvecklingen i samhället.

En stor majoritet av befolkningen står alltså bakom den generella välfärdens bärande principer, bl.a. inkomstbortfallsprincipen, detta gäller även medelklassens attityder till dessa principer.

Under 2012 är de lagstadgade arbetsgivaravgifterna 31,42 procent av den anställdes bruttolön. Det är samma nivå som för 2011, men vissa förändringar har skett mellan de olika sociala kostnaderna. Den allmänna löneavgiften som är att betrakta som en ren skatt på lönearbete har under den borgerliga regeringen kraftigt höjts.

Den sociala tryggheten var tänkt att finansieras av intäkterna från socialförsäkringsavgiften. Alliansregeringen har efter 2006 försämrat medborgarnas sociala trygghet på område efter område. Genom försämringarna har det uppstått överskott som regeringen använt till att finansiera andra skattesänkningar. Därför bör det ses över huruvida de pengar som betalas in till socialförsäkringarna också kan användas till den sociala tryggheten.

Stockholm den 7 september 2012

Isak From (S)

Helén Pettersson i Umeå (S)

Katarina Köhler (S)